

Het voordeel van de twijfel

De wereld kennen

Vorige keer

- Waar komt onze kennis vandaan?
- Hoe kun je zekerheid verkrijgen?
- Kunnen er verschillende strijdige waarheden naast elkaar bestaan?
 - Zie ook: <http://wijsbegeerlijk.blogspot.nl/>

Mag je twijfelen?

- Er zijn onzekerheden
- Er zijn tegenstrijdigheden
- Zonder twijfel geen nieuwe inzichten
- Dus: twijfelen mag niet alleen, twijfelen moet
- De vraag is alleen: wat doet twijfel met jou?

Manier van leven

- Als je aan alles zou kunnen twijfelen, hoe moet je dan leven?
 - Albert Camus: waarom maak je jezelf niet van kant?
- Heb je zekerheden nodig?
 - Ook in Auschwitz waren er positief denkende mensen
- Hoe gaan dieren om met onzekerheden?
- Hoe gaan mensen om met de zekerheid van overlijden?

Manieren van kennen

- In hoeverre wordt dat wat je weet beïnvloed door je omgeving?
- Fysieke omgeving
 - Wat heb je nodig om te overleven?
- Culturele omgeving
 - Wat moet je weten om deel uit te maken van de gemeenschap?

Ervaring

- Heeft Mowgly* andere ervaringen dan wij?
 - Hoe bepaalt je omgeving wat je ziet?
- Hoe moet je ervaringen interpreteren?
 - Emotioneel (angst, plezier, afschuw, ...)
 - Cultureel (goed / slecht, fatsoenlijk / onfatsoenlijk)
 - Rationeel (essenties / kenmerken, causaliteit / correlatie)

*Rudyard Kipling, "Jungleboek"

Hoe zit de wereld in elkaar?

- Emotioneel
 - Laat je je leiden door emoties?
- Cultureel
 - Laat je je leiden door conventies?
- Rationeel
 - Laat je je leiden door principes?
- Alle drie?
 - Hoe bepaal je de mix?

Zekerheid door principes?

- Tertium non datur
- Scheermes van Ockham
- Principe van de tegenspraak
- Principe van de voldoende grond
- Determinisme
- → In hoeverre bieden die vaste grond?

Principe "Tertium non datur"

- Een uitspraak is of waar, of onwaar (Aristoteles)
- Maar:
 - "De huidige koning van Frankrijk is kaal"
 - Is het aantal bomen op aarde even of oneven?
- Nagarjuna (over het hogere):
 - uitspraak X is waar
 - uitspraak X is onwaar
 - uitspraak X is waar en onwaar
 - uitspraak X is noch waar, noch onwaar

Principe "Ockham's scheermes"

- Je moet de dingen niet gecompliceerder maken dan nodig
- Maar:
 - Waaruit zou dat blijken?
 - De wereld lijkt ons zeer gecompliceerd

Principe van de tegenspraak

- Als er uit een redenering iets volgt wat het uitgangspunt tegenspreekt, is die redenering onjuist (Leibniz)
- Maar:
 - Kan God een steen maken die hij zelf niet kan tillen?
 - Gödel: Onvolledigheidsstelling

Principe van voldoende grond

- Ieder verschijnsel heeft een specifieke oorzaak (Leibniz)
- Maar:
 - Wat veroorzaakte de Big Bang?
 - Waar komt dit principe vandaan?

Principe van determinisme

- Een intelligentie die alles ziet en alles kan berekenen, kan exact de toekomst voorspellen (Laplace)
- Maar:
 - Kwantummechanica kan niet zonder toeval
 - Dagelijks leven kan niet zonder toeval

De wereld kennen

- Wetenschappelijk wereldbeeld
 - Alles heeft een oorzaak
 - "Deze tafel bestaat voornamelijk uit leegte"
- Manifest wereldbeeld
 - Het toeval speelt een rol in wat er gebeurt
 - "Deze tafel is hard en massief"

Wetenschap

- Metingen
 - Getallen bepalen de wereld
- Theorievorming
 - Galilei: "Het boek van de natuur is in wiskunde geschreven"
 - Uitgangspunten: determinisme / probabilisme
- Toetsing (verificatie / falsificatie)

Zekerheid door wetenschap?

- Atomen en natuurkrachten
- Klimaatprobleem
- Als we het niet kunnen begrijpen, hoe moeten we er ons dan naar gedragen?
- Als we de wetenschap vertrouwen, wat hebben we dan nog aan een eigen oordeel?
- Moeten wetenschappers het land besturen?

Oefening

- De wetenschap zegt dat atomen voornamelijk bestaan uit lege ruimte. Deze tafel lijkt massief. Dus?
- De wetenschap zegt dat de aarde opwarmt door het gebruik van fossiele brandstoffen. Wat moeten we daarmee?
- Moeten wetenschappers worden vervolgd omdat ze een aardbeving niet hebben voorspeld?

Veranderend inzicht

- Wat moet je met wetenschappelijke inzichten die in de loop van de tijd veranderen?
 - Obesitas is een eetprobleem / obesitas is genetisch bepaald
 - Fukuyama: het einde van de geschiedenis
 - Relativiteitstheorie en kwantummechanica zijn niet te verenigen
- Gewoon je eigen oordeel gebruiken?
 - Maar waar baseer je dat dan op?

Waar moet je van uitgaan?

- Intuïtie?
- Eigen onderzoek?
- Persoonlijke voorkeur?
- Toch maar de wetenschap?